

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA MAKAMU WA RAIS (MUUNGANO NA MAZINGIRA)**

**MUHTASARI WA HOTUBA YA WAZIRI WA NCHI, OFISI YA MAKAMU
WA RAIS KUHUSU MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA
BAJETI KWA MWAKA 2025/26 NA MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI KWA MWAKA 2026/27**

Mhe. Mhandisi Hamad M. Y. Masauni (Mb.)
Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais
(Muungano na Mazingira)

DODOMA

APRILI, 2026

TANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu lipokee na kujadili taarifa ya utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka wa fedha 2025/26 kufuatia mawasilisho yaliyotolewa na Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge za Utawala, Katiba na Sheria pamoja na Maji na Mazingira. Aidha, naomba Bunge lako Tukufu lijadili na kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka wa fedha 2026/27.

2. **Mheshimiwa Spika**, naomba hotuba yangu yote iingie kwenye kumbukumbu rasmi za Bunge (Hansard) kama ilivyowasilishwa.

3. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kunijalia uhai na afya njema ya kuniwezesha kusimama mbele ya Bunge lako Tukufu kuwasilisha taarifa ya utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka 2025/26 na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka 2026/27.

Salamu za Pongezi na Shukrani

4. **Mheshimiwa Spika**, napenda kutoa pongezi zangu za dhati kwa Mheshimiwa **Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa

kuchaguliwa tena kwa awamu ya pili kuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, na hivyo kupata tena heshima na imani ya Watanzania ya kuweza kuliongoza taifa letu kwa kipindi kingine cha miaka mitano ijayo. Heshima hii inatokana na uongozi wake mahiri na wa kipekee katika kipindi cha kwanza cha awamu ya sita ambapo wote tumeshuhudia mageuzi na maendeleo makubwa katika nchi yetu hususan, katika nyanja za kiuchumi, kijamii na kisiasa. Kipekee, napenda kumshukuru Mheshimiwa Rais kwa kuendelea kuniamini na kuiteua tena katika awamu ya pili kuwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais, Muungano na Mazingira.

5. Mheshimiwa Spika, ninampongeza Mheshimiwa Balozi **Dkt. Emmanuel John Nchimbi,** Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa kuchaguliwa kuwa Makamu wa Rais wa Jamhuri wa Muungano wa Tanzania na kuendelea kutekeleza vyema jukumu lake la kikatiba la kumsaidia Mheshimiwa Rais katika kuliongoza Taifa letu pamoja na kusimamia masuala ya Muungano, Mazingira na Uchumi wa Buluu nchini. Aidha, ninapenda kumshukuru kwa uongozi wake thabiti unaodhihirishwa na matokeo ya kazi nzuri anayofanya katika kudumisha Muungano wetu, kusimamia hifadhi ya mazingira nchini na kuimarisha uchumi wa buluu.

6. Mheshimiwa Spika, ninaomba kutoa pongezi kwa Mheshimiwa **Dkt. Hussein Ali Mwinyi,** Rais wa Zanzibar na

Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi kwa kuchaguliwa tena kuwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi. Kuchaguliwa kwake kwa mara ya pili kumetokana na uongozi wake thabiti aliyouonesha katika muhula wake wa kwanza wa uongozi. Aidha, ninamshukuru kwa uongozi wake na maelekezo anayotupa katika kuimarisha mshikamano na ushirikiano baina ya pande mbili za Muungano.

7. Mheshimiwa Spika, ninampongeza Mheshimiwa **Dkt. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb.)** kwa kuteuliwa kuwa Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kwa uongozi wake thabiti katika kusimamia shughuli za Serikali. Aidha, ninamshukuru kwa hotuba yake aliyoitoa bungeni tarehe 1 Aprili, 2026 ambayo inatoa mwelekeo wa utekelezaji wa shughuli za Serikali kwa kipindi cha mwaka 2026/27.

8. Mheshimiwa Spika, ninapenda kutoa pongezi zangu za dhati kwako Mheshimiwa **Mussa Azzan Zungu (Mb.)**, kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, ninakushukuru kwa namna unavyoliongoza Bunge lako tukufu na ninaahidi kuwa Ofisi ya Makamu wa Rais itaendelea kutoa ushirikiano mkubwa katika kutekeleza majukumu yake kama yalivyoainishwa kwenye Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Sheria za nchi.

9. Mheshimiwa Spika, ninampongeza Mheshimiwa

Daniel Baran Sillo (Mb.), kwa kuchaguliwa kuwa Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, ninamshukuru Mheshimiwa Naibu Spika kwa kazi nzuri anayoifanya katika kumsaidia Spika wa Bunge kutekeleza majukumu yake.

10. Mheshimiwa Spika, ninawapongeza pia Mheshimiwa **Najma Murtaza Giga (Mb.)**, Mheshimiwa **Cecilia Daniel Paresso (Mb.)**, na Mheshimiwa **Deodatus Philip Mwanyika (Mb.)** kwa kuchaguliwa kuwa Wenyeviti wa Bunge lako Tukufu.

11. Mheshimiwa Spika, kipekee ninawapongeza Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria Mheshimiwa **Dkt. Damas Daniel Ndumbaro (Mb.)**, na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Maji na Mazingira Mheshimiwa **Jackson Gedion Kiswaga (Mb.)** kwa kuchaguliwa kuwa Wenyeviti wa Kamati hizo. Aidha, ninawashukuru kwa dhati wajumbe wa kamati hizi mbili kwa kuendelea kunipatia ushirikiano madhubuti katika kutekeleza majukumu yangu ya usimamizi wa masuala ya Muungano, Mazingira na Uchumi wa Buluu. Vilevile, ninawapongeza waheshimiwa wenyeviti wa kamati mbalimbali za kudumu za Bunge waliochaguliwa kusimamia kamati hizo.

12. Mheshimiwa Spika, ninawapongeza Waheshimiwa

Wabunge wote kwa kuaminiwa, kuchaguliwa na kupewa dhamana kubwa na wananchi ya kuwawakilisha katika Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, ninawapongeza Waheshimiwa Wabunge wote walioteuliwa na Mheshimiwa Rais kuwa wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

13. Mheshimiwa Spika, ninaomba uniruhusu niwapongeze Waheshimiwa Mawaziri wenzangu na Naibu Mawaziri kwa heshima na imani kubwa waliopata ya kuteuliwa na **Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan,** Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Vilevile, ninawashukuru kwa ushirikiano mkubwa ambao wameendelea kunipatia wakati wa utekelezaji wa majukumu yangu ya kusimamia masuala ya Muungano, Mazingira na Uchumi wa Buluu nchini.

14. Mheshimiwa Spika, kwa dhati nimpongeze Mheshimiwa **Hamza Saidi Johari** kwa kuaminiwa na kuteuliwa tena kuwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali. Pia, ninamshukuru kwa ushauri wake anaoendelea kutupatia wakati wa utekelezaji wa Majukumu yetu.

15. Mheshimiwa Spika, kwa moyo mkunjufu ninapenda kumpongeza Mheshimiwa **Dkt. Festo John Dugange (Mb.)** kwa kuteuliwa kuwa Naibu Waziri Ofisi ya Waziri Mkuu-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (TAMISEMI). Kwa muda ambao nimefanya naye kazi alinishauri vyema na kunisaidia

kutekeleza majukumu yangu kwa weledi na ufanisi wa hali ya juu.

16. Mheshimiwa Spika, kipekee naomba kumpongeza Mheshimiwa **Reuben Nhamanilo Kwagilwa (Mb.)** kwa kuteuliwa kuwa Naibu Waziri - Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira). Uchapakazi wake utakuwa nyenzo kubwa katika kuhakikisha Ofisi ya Makamu wa Rais inafikia malengo iliyojiwekea. Hakika kwa muda mfupi ambao nimeanza kufanya naye kazi ameonesha ushirikiano na weledi wa hali ya juu.

Salamu za Pole

17. Mheshimiwa Spika, ninaomba kutoa salamu za pole kwa Bunge lako Tukufu kwa kuondokewa na wapendwa wetu Mheshimiwa **William Vangimembe Lukuvi** aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Isimani na Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera, Bunge, Uratibu na Wenye Ulemavu), Mheshimiwa **Jenista Joakim Mhagama** aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Peramiho na Mheshimiwa **Halima Idd Nassor** aliyekuwa Mbunge wa Viti Maalum (Wafanyakazi). Tunawaombea Mwenyezi Mungu awapumzishe kwa amani.

18. Mheshimiwa Spika, baada ya salamu hizo na maelezo hayo ya utangulizi, sasa ninaomba kutoa taarifa ya utekelezaji wa majukumu ya Ofisi ya Makamu wa Rais katika kipindi cha mwaka 2025/26 na makadirio ya mapato na matumizi kwa mwaka 2026/27.

MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2025/26

19. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi ya Makamu wa Rais kibajeti ina Mafungu mawili ambayo ni Fungu 26 - Ofisi Binafsi ya Makamu wa Rais na Fungu 31 - Ofisi ya Makamu wa Rais, Muungano na Mazingira.

Fungu 26:

20. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2025/26, jumla ya Shilingi bilioni **19.95** ziliidhinishwa kwa ajili ya Fungu 26. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni **18,88** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na Shilingi bilioni **1.07** ni kwa ajili ya Mishahara.

Fungu 31:

21. *Mheshimiwa Spika*, kwa upande wa Fungu 31, jumla ya Shilingi bilioni **47.92** ziliidhinishwa. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni **28.86** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi bilioni **19.06** ni kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo. Bajeti ya Matumizi ya Kawaida inajumuisha Shilingi bilioni **4.23** kwa ajili ya mishahara ya watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais, Shilingi bilioni **6.67** kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi wa

Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) na Shilingi bilioni **17.95** kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Aidha, Bajeti ya Miradi ya Maendeleo inajumuisha Shilingi bilioni **4.60** fedha za ndani na Shilingi bilioni **14.46** fedha za nje.

Fedha zilizopokelewa na kutumika hadi Machi, 2026

Fungu 26

22. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2025 hadi Machi, 2026 jumla ya Shilingi **bilioni 15.00** fedha za Matumizi ya Kawaida zilipokelewa kwa ajili ya kutekeleza majukumu ya Fungu 26 sawa na asilimia 75.2 ya bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni **14.40** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo, sawa na asilimia 76.3 na Shilingi milioni **604.33** ni kwa ajili ya mishahara sawa na asilimia 56.6 ya bajeti iliyoidhinishwa. Aidha, katika kipindi hicho jumla ya Shilingi **bilioni 14.80** zilitumika sawa na asilimia 98.6 ya fedha zilizopokelewa.

Fungu 31

23. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2025 hadi Machi, 2026, Fungu 31 lilipokea jumla ya **Shilingi bilioni 27.14** fedha za Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni **3.38** ni mishahara ya Watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais sawa na asilimia 79.8 ya bajeti iliyoidhinishwa, Shilingi **bilioni 4.92** ni Mishahara ya Watumishi wa NEMC sawa na asilimia 73.7 ya bajeti iliyoidhinishwa, na Shilingi **bilioni 18.84** ni Matumizi Mengineyo sawa na asilimia 83.8 ya bajeti

iliyoidhinishwa. Kati ya fedha za Matumizi ya Kawaida zilizopokelewa, Shilingi **bilioni 21.16** zilitumika, sawa na asilimia 78 ya fedha zilizopokelewa.

24. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa bajeti ya Miradi ya Maendeleo, jumla ya Shilingi **bilioni 17.58** zilipokelewa sawa na asilimia 92.2 ya bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya kiasi hicho, fedha za ndani ni Shilingi bilioni **10.79** na fedha za nje ni Shilingi bilioni **6.78**. Aidha, katika kipindi hicho, Shilingi bilioni **14.18** zilitumika ambapo Shilingi bilioni **9.08** ni fedha za ndani sawa na asilimia 84 ya fedha zilizopokelewa na Shilingi bilioni **5.10** ni fedha za nje sawa na asilimia 75.2 ya fedha zilizopokelewa.

25. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2025 hadi Machi, 2026 Ofisi imeendelea kutekeleza majukumu yake kwa kuzingatia matakwa ya Ibara ya 47(1) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977; Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano; Ilani ya Chama Cha Mapinduzi kwa ajili ya Uchaguzi Mkuu; Sera ya Taifa ya Mazingira ya mwaka 2021; Sera ya Taifa ya uchumi wa Buluu ya mwaka 2024; Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura 191 na marekebisho yake na kanuni zake; na Miongozo na Maelekezo mbalimbali yanayotolewa na Viongozi Wakuu.

KAZI ZILIZOTEKELEZWA KATIKA KIPINDI CHA JULAI, 2025 HADI MACHI, 2026

MASUALA YA MUUNGANO

26. Mheshimiwa Spika, Ninapenda kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa Mwaka huu 2026 Muungano wetu unatimiza miaka 62 tangu kuasisiwa kwake. Wote mtakubaliana nami kuwa tuna jukumu la kuulinda, kuudumisha na kuimarisha Muungano wetu. Hivyo, hatuna budi kukumbuka tukio hili muhimu na kuendeleza mafanikio makubwa yaliyopatikana kisiasa, kiuchumi na kijamii. Aidha, ni muhimu kuendeleza amani, umoja, ushirikiano na kuheshimiana baina ya pande zote mbili za Muungano.

27. Mheshimiwa Spika, mwaka 2025/26, Ofisi imeendelea kuratibu masuala ya Muungano na kuimarisha ushirikiano kati ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SJMT) na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ) katika mambo yasiyo ya Muungano. Kazi zilizotekelezwa ni pamoja na kufanya mapitio na kuchapisha Mwongozo mpya wa Vikao vya Kamati ya Pamoja kati ya SJMT na SMZ, Toleo la 2025. Mwongozo huo pamoja na mambo mengine umeainisha jukumu la kujadili masuala mengine yenye maslahi mapana ya pande mbili ikiwemo fursa zilizopo pande mbili za Muungano na si kujadili hoja za Muungano pekee.

28. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha kuwa tunaondosha ombwe la changamoto ya uelewa kwa Umma kuhusu elimu ya Muungano hususan kwa vijana, Ofisi ya

Makamu wa Rais inatekeleza Mpango Kabambe wa Elimu kwa Umma kuhusu Muungano. Mpango huo unahusisha shughuli mbalimbali ikiwemo semina, makongamano, muungano caravan, mashindano ya michezo, mashindano ya insha na programu za redio na televisheni.

29. Mheshimiwa Spika, kupitia mpango huu, Ofisi ilitoa Semina kuhusu masuala ya Muungano kwa Waheshimiwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kwa Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi, Zanzibar.

30. Mheshimiwa Spika, Vilevile Ofisi iliandaa na kuratibu Makongamano kuhusu masuala ya Muungano kwa Wanafunzi wa Vyuo vya Elimu ya juu wa Vyuo vilivyopo Zanzibar na Kongamano la Kumuenzi Hayati Sheikh Abeid Amani Karume lililobeba maudhui ya **Mwanamajumui wa Afrika, Mwasisi wa Muungano na Makamu wa Kwanza wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Rais wa Zanzibar** lililofanyika Dar es Salaam katika Ukumbi wa Karimjee.

31. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Ofisi imeandaa na kuchapisha vitini vya maswali na majibu kuhusu Muungano kwa lengo la kutoa ufafanuzi wa masuala mbalimbali ya Muungano hususan maswali yanayoulizwa mara kwa mara. Aidha, Ofisi imeendelea kukusanya kumbukumbu na nyaraka za Muungano kwa ajili ya uanzishwaji wa Vituo vya Kumbukumbu na Nyaraka za

Muungano ikiwemo kumbukumbu, nyaraka, vifaa, video na tafiti kutoka Taasisi mbalimbali.

32. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendelea kutumia mbinu mbalimbali za kuwaelimisha wananchi kuhusu Muungano ikiwemo kupitia makala mjongoe kwenye vyombo vya usafiri kama vile treni ya mwendokasi (SGR) na boti ziendazo kasi (AZAM Marine), ambapo maudhui mbalimbali kuhusu Muungano. Pia Ofisi iliendelea kurusha vipindi katika Vyombo vya Habari vya TBC na ZBC Redio na TV kupitia kipindi maalum cha *'Hii ni Jamhuri ya Muungano wa Tanzania'*.

33. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha kwamba Muungano unaimarishwa kupitia michezo, Ofisi ya Makamu wa Rais kwa kushirikiana na Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, Zanzibar na Wizara zenye dhamana ya michezo kutoka pande zote mbili za Muungano pamoja na Mashirikisho ya Vyama vya Michezo Tanzania (TFF na ZFF) tumefanikiwa kurejesha mashindano ya Muungano kwa Mpira wa Miguu yaliyokuwa yamesimama kwa miaka 20. Kwa mwaka huu mashindano haya yanatarajiwa kufanyika kuanzia tarehe 21 hadi 29 Aprili, 2026 na yatahusisha timu nane za Simba, Yanga, Azam, Singida Black Stars, Mlandege FC, Mwembe Makumbi City, Mafunzo SC na KVZ FC).

34. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendelea na usimamizi na

uratibu wa fedha za Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo kwa wabunge wa majimbo 50 ya Zanzibar kwa mujibu wa kifungu 4(2) cha Sheria ya Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo Sura 96. Aidha, tarehe 26 Februari, 2026 Ofisi iliandaa na kutoa semina kwa Waheshimiwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Wakurugenzi wa Halmashauri, Manispaa na Mabaraza ya Miji ya Zanzibar ambao ndio wasimamizi wa miradi inayotekelezwa na fedha hizo kwa ajili ya kupokea maoni ya mapendekezo ya marekebisho ya sheria hiyo.

HIFADHI NA USIMAMIZI ENDELEU WA MAZINGIRA NA MABADILIKO YA TABIANCHI

35. *Mheshimiwa Spika*, Kama unavyofahamu, tarehe 17 Julai, 2025 Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, alizindua Dira ya Taifa ya Maendeleo ya mwaka 2050 ambayo mojawapo ya nguzo zake tatu inahusu Uhifadhi wa Mazingira na ustahimilivu dhidi ya Mabadiliko ya Tabianchi. Vilevile, Ibara ya 3.1.7 ya Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi ya mwaka 2025-2030 imeweka masuala ya mazingira na mabadiliko ya tabianchi kama mojawapo ya masuala muhimu ya kutekelezwa.

36. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuchukua hatua mbalimbali za kuhifadhi mazingira na kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi kwa lengo la kuhakikisha kuwa watanzania wote

wanaendelea kuishi katika mazingira bora na salama. Hatua hizo ni pamoja na kuendelea kusimamia utekelezaji wa Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 2021 na Sheria ya Usimamizi wa Mazingira Sura 191, kutoa elimu kwa umma kuhusu hifadhi na usimamizi wa mazingira, kuendelea kuhamasisha matumizi ya nishati safi ya kupikia kama nyenzo mojawapo ya kuimarisha uhifadhi wa mazingira na kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi, kuhamasisha upandaji miti, na uwekezaji katika biashara ya Kaboni. Hata hivyo, uhifadhi wa mazingira umeendelea kukumbwa na changamoto mbalimbali zikiwemo: Uharibifu wa ardhi; Ukataji ovyo wa miti na uharibifu wa misitu unaochangiwa na utegemezi wa matumizi ya nishati ya kuni na mkaa; Kilimo cha kuhamahama; Uchafuzi wa mazingira; Upotevu wa makazi ya wanyamapori na bioanuai; Uharibifu wa vyanzo vya maji, mifumo ikolojia ya ukanda wa pwani na bahari; Kuenea kwa viumbe vamizi; na Athari za mabadiliko ya tabianchi. Changamoto hizi zinachangiwa zaidi na uwepo wa shughuli za kibinadamu zisizo endelevu zinazofanyika katika maeneo mbalimbali nchini.

37. *Mheshimiwa Spika*, katika kukabiliana na changamoto hizi, Serikali imeendelea kusimamia utekelezaji wa Sera, Sheria, Kanuni, Miongozo, Mikakati, Miradi ya hifadhi ya mazingira, na kuratibu utekelezaji wa Mikataba ya Kikanda na Kimataifa inayohusu Hifadhi ya Mazingira na mabadiliko ya tabianchi ambayo Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni nchi

mwanachama.

38. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Ofisi imetoa vibali sita (06) vya Tathmini ya Mazingira Kimkakati (TMK) kwa ajili ya:- Programu ya Ufugaji wa Samaki kwa njia ya Vizimba katika Mikoa ya kanda ya Ziwa Victoria (Mikoa ya Kagera, Mwanza, Simiyu, Mara na Geita); Programu ya Mfumo Ikolojia wa Mikumi; Mpango kabambe wa Uendelezaji wa eneo la Kasabi katika Halmshauri ya Kibaha Mkoa wa Pwani; Mradi wa Uboreshaji wa Bonde la Msimbazi; Kongani ya Viwanda vya kuchakata mazao ya kilimo hususan zao la Korosho, Halmashauri ya Mji wa Nanyamba, Mkoa wa Mtwara; na Eneo la Maalum la Kiuchumi la Buzwagi, katika Halmashauri ya Kahama, Mkoa wa Shinyanga.

39. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza Mpango Mpango Kabambe wa Taifa wa Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira, Ofisi imeendelea kuratibu upatikanaji wa fedha kupitia mifuko ya kimataifa ya Mazingira ya kukabiliana na Mabadiliko ya tabianchi ili kutekeleza miradi mbalimbali. Aidha, Miradi mitano imeidhinishiwa fedha kwa ajili ya utekelezaji. Miradi hiyo ni: Mradi wa kuboresha mifumo ya chakula Nyanda za juu kusini mwa Tanzania Bara na Zanzibar utakaotekelezwa katika mikoa ya Njombe, Mbeya, Iringa, Kaskazini Unguja Kaskazini Pemba na Kusini Pemba; Mradi wa Usimamizi Shirikishi na Hifadhi endelevu ya Ikolojia ya Bonde la Mto Wami

– Ruvu utakaotekelezwa katika mikoa ya Dodoma Morogoro, Pwani na Dar es Salaam; Mradi wa Usimamizi Endelevu wa Ardhi na Uimarishaji wa Ustahimilivu wa Jamii katika maeneo kame na vituo vya uhamaji wa Mifugo nchini Tanzania utakaotekelezwa katika mikoa ya Simiyu, Manyara, Shinyanga, Arusha, Tabora, Dodoma na Singida.

40. *Mheshimiwa Spika*, Miradi mingine ni mradi wa Kuendeleza Uhimilivu wa Mabadiliko ya Tabianchi kwa kutumia mifumo ikolojia vijijini. Mradi huu utatekelezwa katika Halmashauri za Wilaya nane (8) ambazo ni: Bunda, Serengeti, Tarime, Ngorongoro, Karatu, Meatu, Busega na Mbulu; na Mradi wa Urejeshwaji na Uhifadhi Endelevu wa Mfumo wa Ikolojia wa Bonde Oevu la Malagarasi–Moyowosi kupitia Mbinu Jumuishi za hifadhi ya bioanuai utakaotekelezwa katika Mikoa ya Kigoma na Tabora. Miradi hii kwa ujumla ina thamani ya kiasi shilingi bilioni 102.3.

41. *Mheshimiwa Spika*, naomba kupitia Bunge lako Tukufu niendeleo kuhimiza Wizara, Taasisi, Sekretarieti za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha wanajumuisha katika mipango na bajeti zao masuala mahsusi ya mazingira yanayohusu sekta zao yaliyobainishwa katika Dira 2050 na Mpango Kabambe wa Taifa wa Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira.

Kampeni ya Kitaifa ya Upandaji Miti

42. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendelea kufuatilia utekelezaji wa Kampeni ya Kitaifa ya Upandaji miti milioni 1.5 katika kila Halmashauri nchini ambapo hadi kufikia Machi, 2026 takriban asilimia 76 ya miti iliyopandwa imestawi.

43. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya kipekee naomba nitumie fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuhimiza na kuhamasisha upandaji na utunzaji wa miti nchini hususan kwa kuamua kutumia kumbukumbu ya siku ya kuzaliwa kwake tarehe 27 Januari kila mwaka kupitia kampeni ya “**27 ya Kijani, Mti wa Mama,**” kuwa jukwaa la uhamasishaji wa upandaji miti. vilevile naomba nitoe pongezi kwa Shirika la Utangazaji Tanzania (TBC) kwa kutoa mchango wake mkubwa katika uhamasishaji wa Kampeni hii pamoja na Wakala wa Huduma za Misitu Tanzania na wadau wengine.

Ushiriki wa Nchi Katika Mikutano ya Kikanda na Kimataifa ya Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira

44. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Ofisi iliratibu na kushiriki katika mikutano mbalimbali ya Mikataba ya Kikanda na Kimataifa inayohusu Uhifadhi na Usimamizi wa Mazingira.

45. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi iliratibu ushiriki wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika Mkutano wa 30 wa Nchi Wanachama wa Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Mabadiliko ya Tabianchi (COP 30) uliofanyika Belem, Brazil tarehe 10 hadi 21 Novemba, 2025. Jamhuri ya Muungano wa Tanzania iliongoza Kundi la Majadiliano la Wataalamu wa Afrika kuhusu Mabadiliko ya Tabianchi kupitia Dkt. Richard Stanslaus Muyungi, Katibu Mkuu, Ofisi ya Makamu wa Rais ambaye alikuwa Mwenyekiti wa Kundi hilo.

46. *Mheshimiwa Spika*, baadhi ya maazimio yaliyoafikiwa katika Mkutano huo ni pamoja na kupitishwa kwa vigezo vitakavyotumika kufanya tathmini ya nchi zitakazonufaika na fedha za utekelezaji wa miradi kupitia ufadhili wa Mfuko wa Kushughulikia Uharibifu na Hasara (The Fund for Responding to Loss and Damage) zitokanazo na athari za mabadiliko ya Tabianchi. Aidha, Nchi wanachama zilikubaliana kupitishwa kwa viashiria 59 vitakavyotumika kupima utekelezaji wa shughuli za uhimilivu wa mabadiliko ya tabianchi. Maazimio mengine yaliyofikiwa ni pamoja na: Nchi zinazoendelea kukataa maombi ya nchi zilizoendelea ya kutokutumia makaa ya mawe na gesi asilia ili kupambana na athari za mabadiliko ya tabianchi; na Nchi wanachama kuanza kutekeleza programu ya ubunifu wa teknolojia na uhaulishaji wake kwa nchi zinazoendelea.

47. *Mheshimiwa Spika*, Mkutano huu umeleta tija kwa

Taifa ambapo Tanzania iliweza kupata ahadi ya fedha kutoka katika Mifuko, Washirika wa maendeleo na Wadau mbalimbali wa Mkataba huo zinazotokana na mikutano ya uwili baina ya Tanzania na mashirika ya kimataifa. Jumla ya Dola za Marekani Milioni 868.42 na Euro 500,000 ziliahidiwa kutolewa kwa Tanzania kwa ajili ya program na Miradi ya kukabiliana na mabadiliko ya Tabianchi, Nishati safi ya kupikia, usimamizi wa Taka na uhifadhi wa bioanuai. Hadi kufikia Machi, 2026, jumla ya kiasi cha shilingi Bilioni 24 kimepatikana kwa ajili ya utekelezaji wa Mradi wa Ustahimilivu wa mabadiliko ya tabianchi kwenye vyanzo vya maji katika Bonde la Wami-Ruvu katika mto Mkondoa.

48. Mheshimiwa Spika, Ofisi pia iliratibu ushiriki wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika Mkutano wa Saba wa Baraza la Mazingira la Umoja wa Mataifa (UNEA-7) uliofanyika Nairobi, Kenya, kuanzia tarehe 1 hadi 12 Desemba, 2025. Maazimio yaliyofikiwa katika mkutano huo ni pamoja na nchi wanachama: Kujenga uwezo wa nchi kukabiliana na viumbe vamizi, kuimarisha ustahimilivu wa miamba ya matumbawe, uhifadhi wa barafu ikiwemo Mlima Kilimanjaro, na udhibiti wa moto holela; Kukabiliana na usugu wa vimelea vya magonjwa dhidi ya madawa na udhibiti wa kemikali na taka; na Kuhakikisha Matumizi endelevu ya rasilimali za mazingira na matumizi ya Akili Unde katika hifadhi ya mazingira. Pamoja na masuala mengine, mkutano

huo ulimpitisha Mhandisi **Hamad Yussuf Masauni (Mb.)**, Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) kuwa Makamu wa Rais wa Mkutano wa nane (8) wa Baraza la Mazingira Duniani (UNEA-8).

49. Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Makamu wa Rais imejipanga kutekeleza Dira 2050 ipasavyo hususan Nguzo ya tatu kuhusu Uhifadhi wa Mazingira na Ustahimilivu wa Mabadiliko ya Tabianchi ambapo imeandaa Programu ya Mageuzi ya Kimkakati ya Mazingira Endelevu Tanzania yenye lengo la kuimarisha uhimilivu wa mabadiliko ya Tabianchi kwa kuongeza eneo lenye uoto wa kijani kupitia upandaji miti na usimamizi wa mazingira.

50. Mheshimiwa Spika, Programu hii inalenga kuhamasisha jamii na wadau katika kupanda na kutunza miti bilioni 2 na hekta 100,000 za bustani za kijani kwa mwaka; Kuwezesha urejeshwaji na uhifadhi wa ardhi ya kilimo, ardhi-oevu, misitu, na nyanda za malisho zilizoharibiwa kiasi cha hekta milioni 1 kwa mwaka; Kuhamasisha matumizi ya nishati safi ya kupikia kwa angalau Taasisi 13,000; Utekelezaji wa miradi 35 ya biashara ya kaboni katika sekta ya Usafirishaji, Misitu, na Nishati safi na Usimamizi wa Taka; na Kuchangia utekelezaji wa Mpango wa Kuirithisha Zanzibar ya Kijani (2023–2030) unaolenga kupanda miti Milioni 3 kila mwaka.

51. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka

2025/26, Ofisi iliratibu utekelezaji wa miradi mbalimbali ikiwemo mradi wa Usimamizi Jumuishi wa Mifumo Ikolojia, Urejeshwaji Endelevu wa Mazingira na Hifadhi ya Bioanuai Tanzania. Mradi huu unatekelezwa katika Mikoa ya: Iringa, Mbeya, Njombe, Katavi na Rukwa ambapo kiasi cha shilingi bilioni 5.028 kilipokelewa kwa ajili ya kutekeleza shughuli mbalimbali za mradi.

52. Mheshimiwa Spika, mradi mwingine ni mradi wa kujenga uwezo wa kutekeleza mkataba wa Montreal kuhusu udhibiti wa Kemikali zinazomong'onyoa tabaka a Ozoni ambapo kiasi cha shilingi milioni 250 kilipokelewa kwa ajili ya Kutoa mafunzo kwa maafisa wa Idara za Serikali na mawakala wa forodha katika mipaka ya Holili, Horohoro, Tunduma na Bandari ya Tanga na Dar es Salaam pamoja na Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Julius K. Nyerere kuhusu udhibiti wa uingizaji nchini wa vifaa na kemikali zinazoweza kusababisha uharibifu wa tabaka la ozoni na ongezeko la joto duniani.

53. Mheshimiwa Spika, Ofisi vile vile imeendelea kutekeleza Mradi wa Kujenga Ustahimilivu wa Athari za Mabadiliko ya Tabianchi Mkoani Kigoma. Mradi huu unatakelezwa katika Halmashauri ya Wilaya za Kasulu, Kibondo na Kakonko. Shughuli zilizotekelezwa ni pamoja na kuajiri timu ya uratibu wa mradi na Ununuzi wa vitendea kazi.

Elimu kwa Umma Kuhusu Hifadhi na Usimamizi wa

Mazingira na Mabadiliko ya Tabianchi

54. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Ofisi imeendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu hifadhi na usimamizi wa mazingira kupitia vyombo vya habari, makongamano, semina, warsha na maonesho ya kitaifa na kimataifa. Aidha, kupitia kipindi maalumu kiitwacho “**Mazingira Yetu na Tanzania Ijaye**” jumla ya vipindi tisa (9) vya runinga, 14 vya redio vilirushwa na habari 655 za kuelimisha umma zilitolewa kupitia magazeti. Aidha, elimu kwa umma imetolewa kupitia maadhimisho ya kitaifa, kikanda na kimataifa yanayohusu mazingira na mabadiliko ya tabianchi ikiwemo: Siku ya Ardhi Oevu, tarehe 2 Februari; Siku ya Mazingira Afrika, tarehe 3 Machi; Siku ya Misitu Duniani, tarehe 21 Machi; Siku ya Maji Duniani, tarehe 22 Machi; na Kuenea kwa Jangwa na Ukame, tarehe 17 Juni; na Siku ya Hifadhi ya Tabaka la Ozoni tarehe 16 Septemba.

MASUALA YA UCHUMI WA BULUU NCHINI

55. Mheshimiwa Spika, Uchumi wa Buluu ni moja ya maeneo mapya ya kimkakati yenye mchango mkubwa katika kukuza uchumi wa Taifa kupitia matumizi endelevu ya rasilimali za bahari, maziwa, mito, mabwawa, maji chini ya ardhi na maeneo oevu kwa kuzingatia ukuaji wa uchumi, kuboresha maisha ya jamii na hifadhi ya rasilimali za Uchumi wa Buluu. Maeneo haya yana fursa kubwa za kuongeza uzalishaji, kukuza biashara na uwekezaji, kutoa ajira kwa vijana na

wanawake, kuimarisha usalama wa chakula, pamoja na kuongeza mchango wa sekta husika katika Pato la Taifa.

56. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2025/26, Serikali imeanzisha Kitengo cha Maendeleo ya Uchumi wa Buluu na Uratibu chini ya Ofisi ya Makamu wa Rais. Hatua hii imeimarisha uratibu wa shughuli za Uchumi wa Buluu nchini na kuweka msingi wa usimamizi jumuishi wa sekta zote zenye mnasaba na Uchumi wa Buluu.

57. *Mheshimiwa Spika*, kwa kutambua umuhimu wa matumizi endelevu ya rasilimali za Uchumi wa Buluu, katika mwaka 2025/26 Serikali imeanza mchakato wa kuandaa Mpango wa Matumizi Endelevu wa Maeneo ya Maji. Mpango huu ni nyenzo muhimu katika kuhakikisha rasilimali za bahari na maji baridi zinatumiwa kwa tija, kwa kuzingatia ukuaji wa uchumi, kuboresha maisha ya jamii na hifadhi ya rasilimali za maji kwa lengo la kupunguza migongano ya matumizi na kufungua fursa mpya za uwekezaji.

BARAZA LA TAIFA LA HIFADHI NA USIMAMIZI WA MAZINGIRA

58. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limeendelea kutekeleza majukumu yake kwa mujibu wa Sheria, Kanuni, Mipango, Miongozo na maelekezo mbalimbali ya viongozi wa Serikali.

59. Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Machi,2026 Baraza lilifanya kaguzi katika miradi 3,408 ikijumuisha viwanda, migodi (yakiwemo machimbo ya mchanga na kokoto), mitambo ya gesi na mafuta na nishati ya umeme, machinjio ya wanyama, kumbi za starehe, nyumba za ibada, hoteli, mabomba ya mafuta, maghala ya kemikali na taka zenye madhara, vituo vya mafuta, masoko na madampo. Matokeo ya kaguzi hizo ni pamoja na kuongezeka kwa uzingatiaji wa Sheria na ubora katika hifadhi ya mazingira kwa maeneo yote yaliyokaguliwa.

60. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Baraza limeendelea kusimamia utekelezaji wa Kanuni za Udhhibiti wa Taka Hatarishi za mwaka 2019 na marekebisho yake ya mwaka 2021. Katika kipindi hicho, jumla ya maombi 224 ya vibali vya usimamizi wa taka hatarishi yalipokelewa, ambapo vibali 212 vilitolewa sawa na asilimia 95.

61. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza Kanuni ya Kupiga Marufuku Matumizi ya Mifuko ya Plastiki, Baraza limeendelea kudhibiti matumizi ya mifuko hiyo, ambapo hadi kufikia Machi, 2026 jumla ya tani 60 zimekamatwa na kati ya hizo tani 40 zimeteketezwa.

62. Mheshimiwa Spika, Baraza limeendelea kusimamia usajili wa miradi ya maendeleo kwa ajili ya kufanya Tathmini ya Athari kwa Mazingira na Ukaguzi wa Mazingira ambapo jumla

ya Miradi 1,471 ilisajiliwa. Kati ya hiyo, miradi 1,180 ilisajiliwa kwa ajili ya Tathmini ya Athari kwa Mazingira na miradi 291 kwa ajili ya Ukaguzi wa Mazingira. Kwa kipindi hicho, jumla ya miradi ipatayo 1,030 imeidhinishwa kupata vyeti ambapo miradi 903 ni ya tathmini ya athari kwa mazingira na 127 ni miradi ya ukaguzi wa mazingira.

Elimu kwa Umma

63. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2025/26, Baraza limefanikiwa kuendesha programu 78 za mazingira kupitia redio jamii na taifa, programu 52 za runinga, makala maalumu tatu (3) za televisheni, habari 151 za runinga, habari 109 za redio na taarifa 563 zilisambazwa katika mitandao mbalimbali ya kijamii. Aidha, habari 278 zilichapishwa kwenye magazeti, vipeperushi 384 vya kielektroniki vilihuishwa kwenye mitandao ya kijamii ya NEMC.

KITUO CHA TAIFA CHA KURATIBU KABONI

64. *Mheshimiwa Spika*, Kituo cha Kitaifa cha Kuratibu Kaboni, kimeanzishwa kwa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura 191 iliyofanyiwa marekebisho kupitia Sheria Namba Na. 5 ya Mwaka 2025 na kupewa Majukumu yafuatayo: Kuratibu masuala yanayohusiana na gesijoto na Biashara ya Kaboni; Kuwa Msajili wa miradi ya kaboni; Kuweka Mfumo wa Ufuatiliaji, Utoaji wa Taarifa na Uthibitishaji wa Gesijoto; Kutoa Mafunzo na uhamasishaji kwa wadau, Kufuatilia utekelezaji wa

Kanuni za Biashara ya Kaboni; na Kuweka Mipango ya kukuza uwekezaji na ushirikiano wa kimataifa katika Biashara ya Kaboni nchini.

65. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia mwezi Machi, 2026 shughuli zilizotekelezwa ni pamoja na: kutoa mafunzo kwa Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Maji na Mazingira kuhusu Muundo na Majukumu ya Kituo na Uratibu wa Biashara ya Kaboni; Kuwajengea uwezo wa kufanya biashara ya Kaboni taasisi na wadau mbalimbali. Aidha, elimu kwa umma kuhusu biashara ya kaboni imeendelea kutolewa kupitia njia mbalimbali ikiwemo mitandao ya kijamii. Pia, Kituo kimefanya usajili wa miradi 22 ya Biashara ya Kaboni ambayo ipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji na hivyo idadi ya miradi iliyosajiliwa kufikia 99 katika sekta mbalimbali.

66. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na ukweli kuwa Biashara ya Kaboni ni dhana ngeni kwa wananchi, ninaomba nitoe rai kwa umma kutumia ipasavyo Kituo cha Uratibu wa Kaboni nchini ili kupata ushauri wa kitaalamu na miongozo stahiki kuhusu biashara hiyo.

CHANGAMOTO NA UTATUZI WAKE

67. *Mheshimiwa Spika*, pamoja na mafanikio makubwa yaliyopatika katika mwaka 2025/26, Ofisi ilipitia changamoto mbalimbali katika utekelezaji wa majukumu yake ikiwemo:

Uelewa mdogo wa masuala yanayohusu chimbuko, misingi, historia na fursa za Muungano; Jamii kutozingatia kikamilifu Sheria ya Usimamizi wa Mazingira na Kanuni zake; na Uelewa mdogo wa jamii kuhusu fursa za Uchumi wa Buluu na Biashara ya Kabini.

68. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na Changamoto hizo, Ofisi kwa kushirikiana na wadau mbalimbali imeendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu Muungano na fursa zake, uzalendo na mshikamano wa Kitaifa hususan kwa vijana; Kutoa elimu kwa umma kuhusu hifadhi na usimamizi wa Mazingira hususan uzingatiaji wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira na Kanuni, fursa za biashara ya kaboni na uchumi wa buluu.

MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/27

69. Mheshimiwa Spika, Mpango na bajeti ya Ofisi kwa mwaka 2026/27 umezingatia miongozo mbalimbali ikiwemo: DIRA 2050; Mpango wa Maendeleo wa Muda Mrefu wa Utekelezaji wa Dira 2050; Mpango wa Nne wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano (2026/27 – 2030/31); Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 2021; Sera ya Taifa ya Uchumi wa Buluu ya Mwaka 2024; Ilani ya Chama cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2025; Mpango Mkakati wa Ofisi (2026/27 - 2030/31); Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti kwa mwaka 2026/27; Mikataba ya Kikanda na Kimataifa kuhusu

Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira na Mabadiliko ya Tabianchi; na Maagizo ya Viongozi wa Kitaifa.

70. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2026/27, Ofisi itaendelea kutekeleza jukumu lake la kuratibu masuala ya Muungano na kuimarisha ushirikiano kwa masuala yasiyo ya Muungano kati ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SJMT) na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar (SMZ), kwa utekelezaji wa mpango Kabambe wa Elimu kwa umma kuhusu Muungano ambao pia unahusisha maandalizi ya ujenzi wa vituo vya Kumbukumbu na Nyaraka za Muungano (MAKAVAZI); Kuratibu Vikao vya Kamati ya Pamoja ya SJMT na SMZ ya kushughulikia masuala ya Muungano ikiwemo kukamilisha utatuzi wa hoja za Muungano na kuhamasisha fursa za Muungano; Kuratibu Vikao vya ushirikiano baina ya Wizara, Idara na Taasisi zisizo za Muungano za SJMT na SMZ; Kufanya ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Masuala 22 ya Muungano; Kuandaa Maadhimisho ya Miaka 63 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar; na Kuzijengea uwezo Kamati za Usimamizi wa Fedha za Mfuko wa Jimbo, Wabunge wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kutoka Zanzibar, na Watendaji wa Halmashauri kuhusu uendeshaji na usimamizi wa fedha za Kuchochea Maendeleo ya Jimbo.

71. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2026/27, Ofisi pia imepanga shughuli mbalimbali ikiwemo: Kuratibu utekelezaji wa Dira ya 2050 katika masuala

yanayohusu hifadhi na usimamizi wa mazingira na ustahimilivu wa mabadiliko ya tabianchi ikiwemo utekelezaji wa Programu ya Mageuzi ya Kimkakati ya Mazingira Endelevu Tanzania; Kuratibu utekelezaji wa Sera ya Taifa ya Mazingira 2021 na Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura 191; Kuratibu Utekelezaji wa Mpango Kabambe wa Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (2022 - 2032); Kuimarisha uratibu na utekelezaji wa masuala ya hifadhi na usimamizi wa mazingira katika Wizara za Kisekta, Taasisi, Sekretarieti za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa na wadau mbalimbali wa mazingira; Kutoa elimu kwa umma kuhusu hifadhi ya mazingira; na Kuendelea kuratibu utekelezaji wa Mikataba ya Kikanda na Kimataifa kuhusu Hifadhi ya mazingira na Mabadiliko ya Tabianchi.

72. *Mheshimiwa Spika*, mwaka huu Tanzania inatarajiwa kuwa mwenyeji wa Mkutano wa 12 wa nchi wanachama wa Mkataba wa Nairobi Kuhusu Hifadhi, Usimamizi na Uendelezaji wa Mazingira ya Bahari na Ukanda wa Pwani ya Magharibi ya Bahari ya Hindi. Mkutano huo unategemewa kufanyika tarehe 06 - 09 Oktoba, 2026 Jijini Dar es Salaam. Aidha, Mkutano huo unatarajiwa kuleta manufaa katika nyanja mbalimbali ikiwemo kupata fursa za miradi na uwekezaji; kuimarisha ushirikiano wa kikanda na kimataifa; na kutangaza bidhaa mbalimbali za kiasili zinazotengenezwa hapa nchini.

73. *Mheshimiwa Spika*; katika kutekeleza Dira 2050, Ofisi

itaendelea kuratibu na kusimamia sekta zenye mnasaba na Uchumi wa Buluu ili kuhakikisha Malengo yaliyokusudiwa na Dira 2050 yanafikiwa kwa kuweka mazingira wezeshi ya Uwekezaji katika sekta ya Uchumi wa Buluu.

74. Mheshimiwa Spika, kazi nyingine zilizopangwa kutekelezwa ni pamoja na: Kumwezesha Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kutekeleza majukumu yake; Kusimamia masuala ya Utawala na Menejimenti ya Rasilimaliwatu; Kuratibu maandalizi ya maandiko na nyaraka mbalimbali za Ofisi; Kuandaa Mpango na Bajeti ya Ofisi na taarifa za utekelezaji wa mipango mbalimbali; Kuelimisha umma kuhusu Majukumu, Sera, Mikakati na Programu zilizo chini ya Ofisi ya Makamu wa Rais; Kutoa huduma ya ushauri wa masuala ya kisheria; Kufanya kaguzi za fedha zilizopokelewa na matumizi yake; Kusimamia utekelezaji wa mifumo ya manunuzi na kutoa taarifa; Kuandaa taarifa za mapato na matumizi ya Fungu 26 na 31; Kufanya Ufuatiliaji na Tathimini ya utekelezaji wa Sera, Mikakati, Mikataba ya Kimataifa pamoja na Programu zinazohusu Muungano, Mazingira na Uchumi wa Buluu; na Kuandaa, Kusimamia Mifumo na Kutoa Msaada wa Kitaalamu katika masuala ya TEHAMA pamoja na kusimamia utekelezaji wa miradi mbalimbali inayoratibiwa na Ofisi.

BARAZA LA TAIFA LA HIFADHI NA USIMAMIZI WA MAZINGIRA

75. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2026/27 Baraza litaendelea kusimamia utekelezaji wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura 191 kwa kutekeleza shughuli zifuatazo: Kuendelea kuratibu, kusimamia na kushauri utekelezaji wa Sera, Sheria, Kanuni, Miongozo na Mikakati ya mazingira kwa lengo la kudhibiti athari za uharibifu na uchafuzi wa mazingira ili kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi; Kuratibu mchakato wa Tathmini ya Athari kwa Mazingira ili kuhakikisha miradi yote ya maendeleo inajumuisha masuala ya mazingira kabla ya kuanza utekelezaji; Kusajili na kusimamia utendaji wa wataalamu elekezi wa mazingira; Kutoa elimu na kuhamasisha jamii na wadau kuhusu umuhimu wa kufanya Tathmini ya Athari kwa Mazingira na kuzingatia miongozo ya usimamizi wa mazingira kwa maendeleo endelevu na Kufanya tafiti mbalimbali za mazingira ili kuongeza uelewa wa mifumo ikolojia na kuhifadhi bioanuai.

KITUO CHA TAIFA CHA KURATIBU KABONI

76. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2026/27, Kituo cha Taifa cha Kuratibu Kaboni kitaendelea kutekeleza shughuli mbalimbali kama ifuatavyo: Kuanzisha na kusimamia rejesta ya kidigitali ili kuongeza ufanisi wa usajili na ufuatiliaji wa miradi ya Kaboni; Kuongeza wigo wa usajili wa miradi ya kaboni ili kulinda mazingira na kuongeza kipato kwa jamii na Serikali; Kukamilisha mfumo wa Kidigitali wa Upimaji, Utoaji wa Taarifa na Uthibitishaji; Kuimarisha uratibu wa biashara ya kaboni kwa

kushirikiana na taasisi nyingine za Kitaifa, Kikanda na Kimataifa; na Kutoa Elimu kwa Umma kuhusu Biashara ya Kaboni.

HITIMISHO NA SHUKRANI

77. Mheshimiwa Spika, Mafanikio yaliyopatikana katika mwaka 2025/26 yamechangiwa na ushirikiano mzuri kutoka kwa Washirika wa Maendeleo, Sekta binafsi, Taasisi za Fedha nchini, Asasi zisizo za Kiserikali za ndani na nje ya nchi; na Wadau mbalimbali.

78. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya kipekee ninaomba kutoa shukrani kwa wadau wafuatao: Serikali za Norway; Sweden; Denmark; Japan, Uingereza; India; Korea Kusini; na Ufalme wa Saudi Arabia, Oman, na Qatar. Wengine ni pamoja na: Umoja wa Ulaya; Benki ya Dunia; Mfuko wa Mazingira wa Dunia; Mfuko wa Kimataifa wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi; Mfuko wa Kusaidia Nchi zinazoendelea kukabiliana na Mabadiliko ya Tabianchi; Benki ya Maendeleo ya Afrika; Shirika la Maendeleo la Jumuiya ya Madola; Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Ujerumani; Shirika la Umoja wa Mataifa la Maendeleo ya Viwanda; Shirika la Uhifadhi wa Mazingira Duniani; Shirika la Fedha la Kimataifa; Shirika la Maendeleo la Umoja wa Mataifa; Shirika la Mazingira la Umoja

wa Mataifa; Shirika la Umoja wa Mataifa la Huduma za Miradi; Shirika la Chakula Duniani; na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kilimo na Chakula.

79. *Mheshimiwa Spika*, wadau wengine ni pamoja na: Mfuko wa Kimataifa wa Kuendeleza Kilimo; Mfuko wa Umoja wa Mataifa wa Mitaji ya Maendeleo; Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi; Mfuko wa Utekelezaji wa Mkataba wa Montreal; Mfuko wa Dunia wa Bioanuai; The Good Neighbours Global Impact Foundation; Korea Investment Securities; Kamisheni ya Umoja wa Afrika; Sekretarieti za Mikataba ya Kikanda na Kimataifa inayohusiana na mazingira na mabadiliko ya tabianchi; Wadau wengine ni pamoja na: TNC, TRC, CRDB, NBC, NMB, Azam Marine, TBC, TADB, ZFF, TFF, UpEnergy Tanzania, BRAC Maendeleo Tanzania, Save the Children na CORUS International.

80. *Mheshimiwa Spika*, ninapenda kutumia fursa hii kuwaomba Washirika wa Maendeleo na Wadau wengine kuendelea kushirikiana na Ofisi ya Makamu wa Rais katika kuimarisha Muungano, hifadhi na usimamizi wa Mazingira na mabadiliko ya tabianchi na Uchumi wa Buluu kwa maendeleo endelevu.

81. *Mheshimiwa Spika*, Baada ya shukrani hizo kwa washirika wa maendeleo, ninaomba sasa nichukue nafasi hii kumshukuru **Mheshimiwa Reuben Nhamanilo Kwagilwa**

(Mb.), Naibu Waziri, Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira), kwa ushirikiano na msaada mkubwa anaonipa katika utekelezaji wa majukumu yangu ya kila siku.

82. Mheshimiwa Spika, ninapenda kumshukuru **Dkt. Richard Stanslaus Muyungi**, Katibu Mkuu Ofisi ya Makamu wa Rais, Ndugu **Abdallah Hassan Mitawi**, Naibu Katibu Mkuu (Muungano), **Balozi Baraka Haran Luvanda**, Naibu Katibu Mkuu (Mazingira), **Mhandisi Mwanasha Rajabu Tumbo**, Mwenyekiti wa Bodi ya Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira, **Dkt. Albina Andrew Chuwa**, Mwenyekiti wa Bodi ya Kituo cha Taifa cha Kuratibu Kaboni, **Dkt. Immaculate Sware Semesi**, Mkurugenzi Mkuu wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira na **Bi. Kathryn Kigaraba**, Afisa Mtendaji Mkuu wa Kituo cha Taifa cha Kuratibu Kaboni Nchini, Menejimenti na Watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais, NEMC na NCMC kwa ushirikiano mkubwa wanaonipa katika kutekeleza majukumu yangu.

83. Mheshimiwa Spika, kwa heshima kubwa na ya kipekee ninawashukuru sana wananchi wa Jimbo la Kikwajuni, Zanzibar kwa kunipa heshima ya kuwawakilisha tena hapa Bungeni kwa kipindi cha nne mfululizo. Aidha, ninakishukuru sana Chama Cha Mapinduzi kwa kunipa heshima ya kugombea tena katika Jimbo la Kikwajuni, Zanzibar. Ninawaahidi wananchi wa Kikwajuni na Chama Cha Mapinduzi utumishi wenye ari, bidii, weledi, heshima na utiifu.

84. Mheshimiwa Spika, Mwisho lakini sio kwa umuhimu napenda kuishukuru familia yangu pendwa nikianza na Mke Wangu Kipenzi Thania Ali Abdulla na watoto wetu, Riziki Hamad Masauni, Asha Hamad Masauni, Bareek Hamad Masauni na Basit Hamad Masauni kwa upendo wao unaonipa nguvu ya kutekeleza majukumu yangu vyema.

MAOMBI YA FEDHA KWA MWAKA 2026/27

85. Mheshimiwa Spika, ninaomba Bunge lako tukufu liidhinishhe jumla ya **Shilingi 23,297,959,000.00** kwa ajili ya matumizi ya Fungu 26 (Ofisi binafsi ya Makamu wa Rais). Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,297,959,000.00** ni kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 22,000,000,000.00** ni Matumizi Mengineyo.

99,984,796,000 jumla kuu

86. Mheshimiwa Spika, aidha, ninaomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe jumla ya **Shilingi 76,686,837,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo kwa Fungu 31. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 38,371,992,000.00** ni Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi 4,875,325,000.00** ni Mishahara ya Ofisi ya Makamu wa Rais, **Shilingi 7,096,050,000.00** ni ruzuku ya mishahara kwa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) na **Shilingi 26,400,617,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Aidha, fedha za Miradi ya Maendeleo ni **Shilingi 38,314,845,000.00**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi**

14,402,000,000.00 ni fedha za ndani na **Shilingi**
23,912,845,000.00 ni fedha za nje.

HITIMISHO

87. Mheshimiwa Spika, napenda kuhitimisha kwa kutoa shukrani zangu za dhati kwako wewe na Waheshimiwa Wabunge wote kwa kunisikiliza. Aidha, Hotuba hii inapatikana katika tovuti ya Ofisi ya Makamu wa Rais ambayo ni www.vpo.go.tz.

88. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.